

Column

Sjoerd Feitsma

Culturele en creatieve sector gebaat bij stevige lokale dialoog

Tijdens de coronacrisis legde onduidelijkheid in de besteding van noodsteunpakketten voor de culturele en creatieve sector een al langer bestaand probleem bloot: een structureel overleg tussen de sector en zijn belangrijkste financier, de gemeente, ontbreekt. Bovendien sluiten het landelijke, regionale en lokale cultuurbeleid niet optimaal op elkaar aan. Daardoor worden kansen gemist.

Focus op ministerie

De contacten tussen de sector en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) zijn stevig en structureel van aard. En dat is een goede zaak. Het ministerie is zowel beleidsmatig als financieel een belangrijke partner voor de sector, zoals blijkt uit de dialoog tussen het ministerie en de Taskforce culturele en creatieve sector over de noodsteun- en herstelmaatregelen. Hierdoor kan er goed op de behoeften van de sector ingespeeld worden.

De focus die bijvoorbeeld brancheorganisaties en ondersteunende instellingen hebben op het ministerie is dan ook verklaarbaar. Het ministerie is bepalend in de vierjarige beleidscyclus en verantwoordelijk voor de inhoudelijke speerpunten voor de sector binnen die periode. Het financiert daarnaast de belangrijkste instellingen in het land via de BIS, of indirect via de rijkscultuurfondsen.

Gemeenten zijn echter verantwoordelijk voor 60 procent van de overheidsuitgaven aan kunst en cultuur en zijn de afgelopen jaren bovendien

een belangrijke partner geworden voor de sector. Niet alleen zijn veel (meestal grotere) gemeenten bewuster gaan nadenken over cultuurbeleid en de kansen die de creatieve industrie biedt, ook zijn er sociaal-maatschappelijke thema's die vragen om verbinding met de sector. Het is dan ook des te opvallender dat een dialoog met gemeenten vrijwel ontbreekt.

Geen overkoepelend beeld

Er is wel contact tussen de sector en VNG, G4 of G9 (gemeenten met relatief hoge cultuurbudgetten en een wezenlijke rol in de regio), maar die gesprekken zijn toch vooral incidenteel van aard. Er is daardoor weinig tot geen ruimte voor vergezichten en reflectie, laat staan voor het opbouwen van een duurzame relatie met oog voor een gezamenlijke investeringsagenda. Of oog voor de actualiteit: zoals afstemming over de inzet van coronanoodsteun via gemeenten.

Over het algemeen zijn de contacten van lokale culturele instellingen en makers met de gemeente waar zij gevestigd zijn goed, maar een overkoepelend beeld over wat die samenwerking precies is en wat het voor beide partijen kan opleveren ontbreekt. Dat is zonde, want juist een stevige lokale economie is gebaat bij een florerende culturele en creatieve sector. En maatschappelijke thema's, bijvoorbeeld in de zorg, kunnen zichtbaar en bespreekbaar gemaakt worden met behulp van initiatieven uit de sector. Zij zijn, met het decentraliseren van zorgtaken, voor gemeenten relevanter geworden. Er liggen

kansen voor de sector. Te denken valt aan *Dans op recept* van DeDansDivisie, waarbij dans en beweging ingezet worden om het fysieke en mentale welbevinden van parkinsonpatiënten te verbeteren. Zorgverzekeraar De Friesland erkende dit en besloot over te gaan tot vergoeding van de danslessen.

Structureler overleg tussen de sector en gemeenten is daarnaast noodzakelijk om een praktisch probleem aan te pakken. Subsidie-regelingen van rijksoverheid, (landelijke) fondsen, provincies en gemeenten sluiten vaak niet goed op elkaar aan. Het aanvragen vergt een voorinvestering in tijd en geld, waar het vaak aan ontbreekt, met als gevolg dat subsidies blijven liggen. Bovendien is de verantwoordings-systematiek over verleende subsidies per financier zo verschillend dat aanvragers vrijwel continu bezig zijn met verantwoorden, in plaats van maken en produceren. Kostbare tijd gaat zo verloren en kansen blijven onbenut.

Gezamenlijk optrekken

Hoog tijd dus om een dialoog tussen gemeenten en de sector op de agenda te zetten. De gemeenteraadsverkiezingen bieden hiervoor een mooie aanleiding. De Museumvereniging, LKCA en de Kunstenbond kwamen al met suggesties hoe culturele instellingen en makers het lokale beleid kunnen beïnvloeden via verkiezingsprogramma's en het actief benaderen van lokale politici. Mooie initiatieven, maar er is meer nodig.

Landelijke culturele en creatieve branche-organisaties en ondersteunende instellingen moeten gezamenlijk optrekken in het vormgeven van een structureel overleg met gemeenten. Maar waar te beginnen? De VNG lijkt als organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt, een voor de hand liggend platform. Maar ook de G40, een overlegorgaan van de (ongeveer) 40 grootste gemeenten van Nederland, kan een interessante gesprekspartner zijn. Het te initiëren contact vergt vooral actie vanuit de sector zélf, omdat gemeenten cultuur – overigens ook begrijpelijk – niet per se als belangrijkste onderwerp zien. Zorgen over de stijgende kosten van onder andere jeugd- en ouderenzorg en de participatiewet, maar natuurlijk ook over de (financiële) impact van corona voeren momenteel de boventoon.

En juist die zorgen, in het bijzonder over de coronacrisis en de gevolgen hiervan de komende jaren, maken nauwere samenwerking en afstemming voor de hand liggend. Want als er één sector is waar men gewend is om snel te schakelen, in te spelen op verandering en buiten kaders aan oplossingen te werken, dan is het wel de culturele en creatieve sector. Aan die vaardigheden en capaciteiten is de komende jaren dringend behoefte, zéker bij gemeenten. •

Danslessen voor mensen met de ziekte van Parkinson in het kader van *Dans op recept* onder leiding van dansdocent Marlien Seinstra, DeDansDivisie, Leeuwarden, 2021. Fotografie: Christian Kamminga

Sjoerd Feitsma is directeur van Platform ACCT, dat zich inzet voor een verbetering van de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector, en voormalig wethouder van cultuur en financiën in de gemeente Leeuwarden